

MEDYANIN ETİK SORUMLULUĞU BAĞLAMINDA ÇOCUK SUÇLULUĞU HABERLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

AN ANALYSIS ON JUVENILE DELINQUENCY NEWS IN THE CONTEXT OF ETHICAL RESPONSIBILITY OF THE MEDIA

Simge Deniz DEMİREL¹

Özet

Günümüzde ciddi bir toplumsal sorun olan çocuk suçluğunun medyada yer alan haberler aracılığıyla nasıl sunulduğu medya etiği ile yakından ilişkili önemli bir konudur. Çocuk suçluluğuna yönelik haber metinlerinin medyada yoğun, sansasyonel ve olumsuz temalarla ön plana çıkması çocuğun toplumda dışlanmasına neden olurken, aynı zamanda onu çeşitli suçlara da yönlendirebilmektedir. Son yıllarda medyada çocukların mağdur olarak yer aldığı şiddet, istismar ve cinayet haberlerinin yanında suç eyleminin aktif bir öznesi olarak konu edinildiği haberlere de rastlanmaktadır. Çocuk temalı haberler, çocuğun toplumdaki yerinin belirlenmesinde ve gündelik yaşamda çocuğa ilişkin toplumsal bir anlam inşa edilmesinde önemli bir işleve sahiptir. Bu nedenle özellikle çocuk suçluluğuna ilişkin haberlerin çok dikkatli, medya etiğine uygun ve hak odaklı bir yaklaşımla kurgulanması gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı, çocuk suçluluğuna ilişkin haberlerin medyada ne sıklıkla ve hangi temada verildiğini ortaya koymaktır. Bu amaçla çalışmada Habertürk, Posta ve Milliyet gazetelerinin internet sayfalarında yer alan çocuk suçluluğuna yönelik haberler, 1 Ocak 2018- 1 Ocak 2022 tarihleri arasında içerik analizi yöntemiyle incelemeye alınmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular, örneklem içerisine giren gazetelerde yer alan çocuk suçluluğu haberlerinin genel olarak çocuğun işlediği suça, suç sonucu oluşan zararlara ve suçun öznesi olarak çocuğa odaklandığını ortaya koymuştur. Çocuk suçluğunun

Abstract

How juvenile delinquency, which is a serious social problem today, is presented through the news in the media is an important issue closely related to media ethics. The foregrounding of news texts on juvenile delinquency in the media with intense, sensational and negative themes causes the child to be ostracized in society, while at the same time directing him/her to various crimes. In recent years, in addition to news reports on violence, abuse and murder in which children are victims, there are also news reports in which children are the active subjects of criminal acts. Child-themed news has an important function in determining the place of the child in society and constructing a social meaning regarding the child in daily life. For this reason, especially news on juvenile delinquency should be designed very carefully, in accordance with media ethics and with a rights-based approach.

The aim of this study is to reveal how often and under which themes news on juvenile delinquency is reported in the media. For this purpose, the news on juvenile delinquency on the internet pages of Habertürk, Posta and Milliyet newspapers between January 1, 2018 and January 1, 2022 was analyzed by content analysis method. The findings of the study revealed that the news on juvenile delinquency in the sampled newspapers generally focused on the crime committed by the child, the damages caused by the crime and the child as the subject of the crime. It was observed

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, simge.demirel@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7682-3781.

nedenlerinin, çocuk suçluluğunu önlemeye yönelik uygulamaların, suça sürüklenen çocuğa yönelik ıslah faaliyetlerinin ve çocuğu topluma kazandırmaya yönelik uygulamaların haberlerde daha geri planda sunulduğu görölmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Suçluluğu, Haberler, Çocuk ve Suç, Haber ve Etik, Çocuk Odaklı Hak Haberciliği

that the causes of juvenile delinquency, practices to prevent juvenile delinquency, correctional activities for children dragged into crime and practices to reintegrate children into society were presented in the background in the news.

Keywords: Juvenile Delinquency, News, Children and Crime, News and Ethics, Child-Focused Rights Journalism

Giriş

Medya günümüzde toplumsal değerlerin ve kültürel normların aktarılmasında aktif rol üstlenen önemli bir araçtır. Özellikle de içerisinde bulunduğumuz dijital iletişim çağına özgü platformlar, geleneksel medyanın üstlendiği bu rolü daha hızlı bir şekilde gerçekleştirmekte ve çok boyutlu bir yön kazandırmaktadır. Geleneksel medyanın toplumsal ve kültürel alana ilişkin değerleri tek bir akıştan şekillendiren yapısı zamanla dijital medyanın gelişimi doğrultusunda internet ağlarıyla devamlılığını sağlamıştır. Ayrıca geleneksel medya aracılığıyla yukarıdan aşağı tek yönlü gerçekleşen bilgi akışı, kimi zaman alternatif söylemlerle desteklenebilen dijital medyayı daha farklı bir konuma taşımış olsa da, günümüze ilişkin kültürel unsurlar ve değerler; modern çağın ideolojik ve toplumsal yapısına uygun olarak medya araçları vasıtasıyla genel olarak tek yönlü yansıtılmaktadır.

Modern çağa özgü tüketim kalıplarında, hayatın her alanına dair anlamlandırma biçimlerinde, kişinin kendi kimliğini var etmesinde ve aynı zamanda bu kimlik karşısında bir başkasını tanımlamasında, bir kültüre ait toplumsal kuralların ve ahlaki değerlerin ortaya konmasında medya önemli bir rol üstlenmektedir. Kuşkusuz medyanın bu kuralları, değerleri aktarırken gösterdiği tutum ve kullandığı dil biçimi de etik ile doğrudan bağlantılıdır. Medya ve etik konusu, medyanın bir topluma özgü değerlerin, kültürel normların aktarılmasında ve insanların bu değerleri içselleştirerek kendine faaliyet alanı yaratmasında nasıl bir rol üstlendiğine dair önemli bir değerlendirme aracı olarak üzerinde durulmalıdır. Günümüzde medyadan, toplumsal ve kültürel hayata dair pek çok bilgiyi belirli bir süzgeçten geçirerek eşitlikçi bir yayıncılık anlayışıyla sunması beklenmektedir. Özellikle toplumsala ait herhangi bir konunun işleyişindeki bozukluğun ya da bir toplumdaki yasaların insanlar tarafından çiğnenmesi sonucu oluşan suçların medya tarafından verilmesi, etik değerlerin göz önünde bulundurulması toplumsal yararı önemseyen bir yaklaşım sergilenmesini zorunlu hale getirmektedir.

Gündelik hayatta çeşitli sosyolojik ve psikolojik arka plan bilgileriyle değerlendirilmesi gereken suç ve şiddet gibi negatiflik içeren unsurların medya tarafından ne sıklıkla, ne şekilde ele alındığı ve söz konusu negatif durumların ortadan kaldırılmasında nasıl bir yaklaşım benimsendiği üzerinde durulması,

konuya medya ve etik ilişkisi bağlamında yaklaşmayı gerektirmektedir. Özellikle medyada sıklıkla rastlanılan suç ve şiddet temalı haberlerin öznesi konumunda olan çocukların da medyada nasıl ele alındığı ve bu çocukların topluma kazandırılmasında medyanın nasıl bir rol üstlendiği medya etiği bağlamında değerlendirilmesi gereken ciddi bir konudur. Bir toplumun geleceğini şekillendiren ve kültürel mirasının aktarıcısı konumunda olan çocukların suçtan uzaklaştırılmasında ve çocukları suça yönlendiren psikolojik, sosyolojik ve ekonomik etmenlerin çok boyutlu ortaya konularak çocuk suçluluğuyla mücadele edilmesinde medyanın işlevsel bir rol üstlenebileceği düşünülmektedir. Tüm bu söylenenler ışığında çalışmada, çocuk suçluluğu haberlerinin medyada nasıl yer aldığını ortaya koymak amacıyla Habertürk, Milliyet ve Posta gazetelerinde çocuk suçluluğu temasıyla yer alan haberler içerik analizi yöntemiyle incelenmiş, elde edilen bulgular etik sorumlu ve hak odaklı habercilik perspektifinden tartışmaya açılmıştır.

Çocuk Suçluluğu ve Medya Üzerine

İnsan hayatı boyunca deneyimleyerek, gözlemleyerek, diğerleriyle iletişim kurarak yaşamını sürdürmekte ve gelişimini sağlamaktadır. Toplumsal hayat içerisinde insanın başkalarıyla kurmuş olduğu iletişim biçimi ve aynı zamanda bir kültürün kendine has yansımalarını içeren pek çok özellik, o kültür içerisinde yetişen bireylerin gelişim sürecini yakından ilgilendirmektedir. Çocukluk dönemi de, insanın fiziksel, psikolojik ve kültürel olarak gelişim aşamalarını içeren ve tüm bu sürecin aynı zamanda aile, medya ve eğitim gibi dışsal faktörlerle desteklendiği alanı içerisinde barındıran bir evredir. Çocuğun gelişim aşamalarındaki süreçlerin öncelikle aile tarafından sağlıklı bir iletişim pratiği çerçevesinde yapılandırılması, empati kurabilen ve duygusal zekası yüksek bireylerin yetişmesini kolaylaştırmaktadır. Bir ailede üyelerin, birbirinin kişilik haklarına saygı duyması ve sağlıklı bir iletişim süreci içerisinde olması, o aile içerisinde varlığını sürdüren ve kimliğini oluşturan çocukların da gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Aile ile başlayan gelişim yolculuğu zamanla çocuğun eğitim süreci ile desteklenmekte, arkadaşlık ilişkileri, yaşanılan çevre ve medya yoluyla da pekiştirilmektedir. Dolayısıyla çocuğun olumlu ve olumsuz faaliyetleri üzerine değerlendirme yapılacak olduğunda, çocuğun gelişimini destekleyen tüm bu unsurların göz ardı

edilmemesi gerekir. Günümüz modern toplumlarında toplumsal hayatın düzenini bozan ve o toplumda yaşayanlar için tehdit oluşturan bir bireyin, öznesi olarak yer aldığı suçun altında yatan nedenler çok boyutlu bir özellik göstermekte ve bu durum bireyin çocukluk dönemiyle ilişkilendirilebilmektedir. Suçun öznesinin çocuklar olduğu varsayıldığında da; çocukların psikolojik, fiziksel ve bilişsel gelişim süreçleriyle beraber yaşadıkları kültürel çevreye ait dinamiklerin de dikkate alınarak, onları suça iten faktörlerin bütüncül olarak ortaya konması gerekliliği açığa çıkmaktadır. İçerisinde bulunduğumuz çağda, pek çok çocuk açlık çekmekte, hastalıklarla savaşmakta, eğitim alamamakta, suça sürüklenmekte, ıslah ve ceza evine düşmektedir (Bulunmaz, 2016: 129). Söz konusu bu durumların altında yatan sosyolojik, ekonomik ve kültürel nedenlerin üzerinde durmadan bu sorunları ortadan kaldırmak neredeyse imkânsızdır. Çocuk suçluluğunun doğasını anlayabilmek ve bu doğrultuda çareler aramak, gelişmiş toplumların varlığı için önemlidir.

Çocuk suçluluğu kavramına yaklaşırken yasalarla tanımı çizilmiş ve ceza ile ilişkilendirilmiş olumsuz bir faaliyet alanının üzerinde durulması gerekmektedir. Birlikte, çocuğun bir yetişkinin sahip olduğu fiziksel, bilişsel ve ruhsal gelişime sahip olmadığı gerçeği, çocuk ve suç ilişkisini kendi içerisinde barındırdığı özel dinamikler üzerine temellendirmeyi zorunlu hale getirmektedir. Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde daha erken yaşta reşit olma durumu hariç tutularak on sekiz yaşına kadar her insanın çocuk sayıldığına altı çizilmektedir (Çopur ve diğerleri, 2015). Çocuk suçluluğu da kavramsal olarak on sekiz yaşına gelmemiş insanların toplum düzenini bozacak hareketlerini, çevreye ve diğer canlılara verilen zararlı davranışlarını içeren ve yasalara göre suç oluşturan durumları ifade etmektedir. Ancak burada çocuğun suçluluğuna zemin oluşturan ve ceza gerektiren faaliyetin kendisinden ziyade, çocuğu suça iten faktörlerin bütüncül olarak neler olabileceği üzerinde durmak ciddi bir toplumsal soruna çareler aramak adına daha fazla önem taşımaktadır. Çocuk suçluluğunun sosyal bağlamını, tarihsel, politik, hukuki, ekonomik ve sosyokültürel unsurlar oluşturmaktadır (Bartollas ve Schmallegger, 2017: 17). Dolayısıyla çocuk suçluluğunun tarihsel olarak ele alınarak özellikle yükselişe geçtiği dönemlerde bu konuya ilişkin benimsenen politikaların neler olduğu ve yasaların nasıl çizildiği, çocukları suça iten ekonomik ve

sosyokültürel yapıların hangi dinamikleri içerisinde barındırdığı üzerine düşünmek alana ilişkin yapılan ve yapılacak olan çalışmaların temel yaklaşımını oluşturmaktadır. Bu çalışmanın ana bağlamı da, çocuk suçluluğuna ilişkin nedenlerin ve suç teşkil eden eylemlerin medyada yer alan haberler üzerinden nasıl ve ne şekilde sunulduğu üzerinedir. Medyanın önemli bir toplumsal sorun olarak çocuk suçluluğu haberlerini ne sıklıkla ve hangi temalar kapsamında ele aldığı toplumun da o konuya bakışını şekillendirirken diğer yandan, haber metinleri içerisinde yer alan sunum biçimleri de medyanın bu sorunun çözümünde ne derece etkin ve başarılı olabileceğini ortaya koymaktadır. Çocuk unsuru haberlerde dikkat çekmek ve duygulara hitap etmek için konuya ilişkin önemli bir ayrıntı olarak ön plana çıksa da, çoğu haber metinlerinde haber etiğine uygun ve çocuk haklarına saygılı bir söylem pratiğini görmek neredeyse imkânsız hale gelmektedir. Nitekim son yıllarda medyada yer alan haberlerde çocuğa yönelik şiddet ve istismar temalarının yanında sıklıkla çocuk suçluluğuna dair içeriklerin de yer aldığı gözlenmektedir.

Ülkemizde gerek çocuklara yönelik şiddetin gerekse de çocukların kendilerinin suça ve sokağa itilmelerinin her geçen gün arttığı görülse de, medya bu soruna ya ilgisiz kalmakta ya da bir şekilde suça sürüklenen ve sokağa itilen çocukları küçük caniler olarak sunabilmektedir (Cangöz, 2020: 108). Çocuğun suça ilişkin eylemi her ne olursa olsun, söz konusu suçun altında yatan nedenlerin sosyolojik, psikolojik ve kültürel bir dayanağının olması aslında çocukların bu alanda da mağdur olduğunu ortaya koymaktadır. Medyanın çocuk suçluluğuna ilişkin haber temaları ve bunları sunum biçimleri, kimi zaman çocuğu oldukça kötüleştirmekte, ötekileştirmekte ve toplumdaki uzaklaştırmaktadır. Haberciliğin en önemli işlevlerinden birisi, toplum yararına bir yayıncılık anlayışından hareketle toplumsal sorunların çözümünde habercilik etiğine ters düşmeden insan haklarına saygılı bir haber üretim süreci benimsemektir. Kuşkusuz bu sürecin en önemli aşamalarından birisi de, o toplumsal sorunun çözümünde aktif rol üstlenmesi gereken kurumlar ve yetkili kişiler arasında köprü kurarak toplum yararına çareler arayışı geliştirmektir. Çocuk suçluluğu, günümüzde bir toplumun gelişimini şekillendiren ve geleceğini yakından ilgilendiren önemli bir sorun olarak belirmektedir. İçerisinde pek çok dinamiği barındıran ve yetişkin suçluluğundan ayrılarak farklı bir noktada

değerlendirilmesi gereken bu alan, medyanın konuya bilinçle yaklaşmasını, bu sorunun ortadan kaldırılmasına yönelik çareler aramasını ve çocuk haklarını merkeze alan bir söylemi benimsemesini zorunlu hale getirmektedir. Söz konusu bu yaklaşım çerçevesinde, habercinin de öncelikle çocuklara özgü yargılama sistemini tanıması ve bu sisteme yönelik ilkeleri bilmesi önem arz etmektedir (Atılğan, 2010: 291). Habercinin çocuk suçluluğunun yasal dayanağına ilişkin bilgi sahibi olması, alana ilişkin eksikliklerin ortaya konulmasında ve suça sürüklenen çocukların topluma kazandırılmasında önemli görülmektedir.

Medyada Çocuk Suçluluğuna İlişkin Etik Sorumlu ve Hak Odaklı Bir Haber Üretim Pratiği Geliştirmek Mümkün Mü?

Çocuk ve medya ilişkisi incelenirken, bu iki unsur arasında tek yönlü bir ilişki dinamiğinden ve iletişimden bahsetmek imkânsız hale gelmektedir (Üstündağ, 2020: 2). Öyle ki, günümüzde çocuklar hem medya metinlerini aktif olarak tüketmekte hem de medya metinlerinin öznesi ya da nesnesi konumunda içeriğe dahil olmaktadır. Ancak burada üzerinde durulması gereken nokta; çocukların medya tarafından dolaşıma sokulan haber metinlerini nasıl tükettiği, nitelikli ve doğru bilgilere nasıl ulaştığı ve aynı zamanda haber metinlerinde çocuk haklarına saygılı bir şekilde nasıl temsil edildiğidir. Kamusal alandaki tartışmaların en önemli belirleyicisi olarak medya, sunmuş olduğu temsiller üzerinden anlamlar üretmektedir (Erdoğan Tosun, 2012: 175). Özellikle çocuk suçluluğuna ilişkin yapılan haberlerde de ön plana çıkarılan temsiller, konuya ilişkin toplumsal anlam inşasının bu doğrultuda şekillenmesine hizmet etmektedir. Gazetecilik ve medya çalışmaları içerisinde yapılan araştırmalarda çocukların medya metinlerinde ne şekilde temsil edildiği ve medya metinlerini nasıl içselleştirdiği sorularının temelinde, çocuk haklarını ön planda tutarak çocukları korumaya ve onların gelişimini desteklemeye yönelik çabalar yer almaktadır.

Günümüzde çocuğun medyada sunum biçimi, medya ve etik konusu içerisinde titizlikle ele alınması gereken, sorunlu ve ihmal edilen alanlardan birisini oluşturmaktadır (Narin, 2011: 435). Dolayısıyla medyada çocuğun konu edinildiği her haberin, medya etiği bağlamında değerlendirilmesi ve tartışılması gerekmektedir. Medya etiği, toplum yararını merkeze alan ve kişilik haklarının,

habercilik sorumluklarının bilinciyle gerçekliğin tarafsızca iletilmesini ifade eden bir kavramdır. Temelinde insan haklarına, kamu yararına odaklanan bu anlayış; ticari çıkarlardan, güç ve iktidar ilişkilerinden ziyade toplumun tüm kesimlerine tarafsız ve gerçekliğe en uygun şekilde haberi aktarmayı öncelikli hale getirir. Bu nedenle gazetecilik mesleğinin de demokratik kurumlar içerisinde özel bir statüye sahip olması gerektiği düşünülmekte, medyanın itibarını ve bağımsızlığını koruyarak iyi bir kamu hizmetini öncelikli amacı haline getirmesi beklenmektedir (Demir, 2006: 29).

Medyanın etik sorumluluğu, önemli bir toplumsal konu olarak beliren ve ülkemizin de geleceğini şekillendirecek olan çocukların haber metinleri yoluyla nasıl temsil edildiği üzerinde durmayı gerekli kılmaktadır. Etnik, dinsel ve cinsel kimlikleriyle bağlantılı olarak ötekileştirilen ve toplumda dışlanan dezavantajlı toplumsal gruplar gibi çocuklar da, genellikle suç ve şiddet unsurlarıyla bağdaştırılarak temsil edilmekte ve kimi zaman da mağdur olarak konumlandırılmaktadır (Arslan ve Duğan, 2016). Medyanın çocuk konusuna bu şekilde yaklaşması, toplumun da çocuklara yönelik algısının medyanın aktarmış olduğu bu sunum biçimleri üzerinden oluşmasına hizmet etmektedir. Çocuğun şiddete maruz kalan, mağdur olan, ötekileştirilen, kimi zaman da canileştirilen bir şekilde sunulduğu medya düzeninde toplumun da çocuğu ötekileştirdiği, söz hakkı tanımadığı ve yabancılaştırdığı bir sürecin temeli atılmış olmaktadır. Bu durum aynı zamanda çocuğun kendisi üzerindeki algısını da şekillendirmekte ve çocuk kendisi hakkında geliştirmiş olduğu olumlu ve olumsuz değer yargılarını, medya ve toplum tarafından empoze edilen şekliyle biçimlendirmektedir. Çocuk, bir yetişkinin sahip olduğu ruhsal, fiziksel ve bilişsel gelişime sahip olmadığından ve kimi zaman da herhangi bir durum ya da olayla ilgili neyin doğru ve neyin yanlış olduğunu ayırt edemediğinden kendisi için oluşturulmuş hazır yargıları ve doğruları kabul etmektedir. Özellikle de çocuk suçluluğunu konu edinen haberlerde, suç teşkil eden eylemin failinin çocuk olduğu göz önünde bulundurularak hareket edilmeli, bu haberleri sadece yetişkinlerin değil çocukların da izleyebileceği ve takip edebileceği düşünülerek çocuk haklarına saygılı bir yayıncılık anlayışı sergilenmelidir.

Çocuk suçluluğunun sosyokültürel ve ekonomik nedenlerinin ortaya konulması yoluyla çocukların suça karıştığı haberleri aktarırken aşağılayıcı, dışlayıcı ve canileştirici bir dil kullanmaktan kaçınan ve suça karışan çocukların ıslah edilerek topluma kazandırılmasını amaç edinen bir habercilik anlayışı sergilemek, medya etiği açısından önemli görülmektedir. Medya, çocuk haklarını ön planda tutan bir tutuma sahip olmadıkça çocuk dostu medya düzeni de kurulamayacak, gerek çocuklara yönelik istismarın gerekse de çocuğa yönelik her türlü ihmalin çözümü konusunda yetersiz kalınacaktır (Şirin, 2011: 15). Günümüzde uluslararası kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve gazetecilik meslek etiğini benimsemiş medya kuruluşları, etik ilkeler doğrultusunda yapılandırılmış ve çocuk hakları üzerine temellendirilmiş bir haber üretim süreci üzerine vurgu yapmaktadır. Çocuk suçluluğuna ilişkin medyada yer alan haber temsillerinde çocuğun yararına bir anlayış benimseyerek, yaşama ve gelişme hakkına saygı duyarak ayrımcılığın ortadan kaldırılmasıyla çocuğun sağlığının ve güvenliğinin korunmasını amaç edinen bir yaklaşıma sahip olunması gerektiği açıktır (Doğan, 2022). Hak haberciliğinin de temelinde, çocuklara ilişkin medyada yer alan haberlerde her türlü hak ihlalinin engellenmesi, ötekileştirmenin ve nefret söyleminin, çocuğun ruhsal ve fiziksel gelişimini engelleyecek her türlü temsilin önüne geçilmesi anlayışı yer almaktadır. Çocuk haklarını ön planda tutan bir habercilik anlayışı, merkezine insan haklarını koyan, bu merkezden hareketle toplum yararını düşünen ve toplumsal sorunun öznesi çocuk da olsa çocuğun fiziksel, ruhsal sağlığını önemseyen ve onu topluma kazandırmayı hedefleyen bir üretim pratiğini içerisinde barındırmaktadır.

Çocuk odaklı hak haberciliğinde çocuklar olumsuz bir haberin öznesi ya da bir parçası olsa bile, bu sorunları ortadan kaldıracak politikalara ve çözümlere odaklanılmaktadır (Çocuk odaklı hak haberciliği nedir, <https://haberdecocuk.org/>). Böyle bir anlayış, olayın/suçun kendisinden ziyade bunun altında yatan nedenlere odaklanmayı ve bu nedenlerin ortadan kaldırılmasına yönelik bir tutum benimsemeyi gerektirmektedir. Ancak günümüzde genellikle suça karışmış çocukların medya aracılığıyla masumiyetlerini kaybetmiş gibi sunulduğu ve bu durumun kendisinin de başlı başına bir hak ihlaline neden olduğu görülmektedir (Durgeç, 2020). Çocuk suçluluğu haberlerinde ele alınan temanın, haber dilinin ve olaya/çocuğa yönelik kullanılan görselin medya etiğine uygun bir şekilde

yapılandırılması önem arz etmektedir. Diğer yandan, çocuk suçluluğu haberlerinin toplumsal endişe yaratmayacak, sansasyonellik içermeyecek ve suça özendirilmeyecek şekilde yapılması gerekmektedir. Medyada yer alan haberlerde çocuk suçluluğuna ilişkin bilgilerin güvenilir kaynaklara dayandırılması, suçun nedenlerinin detaylıca ortaya konması ve çocuğun bakış açısının da önemsenerek kendini özgürce ifade etmesi sağlanmalıdır. Çocuk suçluluğu açısından hukuki sistemin getirmiş olduğu prosedürlerin çocuklar üzerinde olumsuz etkiler bıraktığı, çocukların da bu süreçte kendilerini ifade etmekte zorluk yaşadığı unutulmamalıdır (Çocuklar için adalet, <https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuklar-i%C3%A7in-adalet>). Medyanın ticari çıkarları kapsamında ve haber değeri ölçütleri çerçevesinde çocuk temalı haberleri sansasyonel, abartılı bir dille sunması medya etiği açısından kabul edilemez bir durumdur.

Medyanın toplumsal sorumluluk anlayışıyla ticari çıkarlardan ziyade öncelikle kamusal yararı ön planda tutması, çocuk suçluluğu haberlerinin etik ilkeler doğrultusunda yapılmasını kolaylaştıracak ve bu toplumsal sorunun en aza indirgenmesini sağlayacaktır. Tüm bu söylenenler ışığında, çocuk suçluluğunun medya kurumları tarafından üzerinde durulması gereken özel ve ciddi bir konu olduğu düşünüldüğünde, çocuğun suç teşkil eden eyleminden ziyade çocuğu suça iten nedenleri detaylıca ele alan ve çocuğun bu sorunlu eylemlerini ortadan kaldırmaya ve onu topluma kazandırmaya yönelik çözümlerin neler olduğuna odaklanan etik ve hak odaklı bir haber üretim pratiği geliştirmek elbette mümkündür. Ancak bu pratiği geliştirmek ve yaygınlaştırmak da bilinçli, hak odaklı, etik kuralları önceliği olarak gören gazetecilerin ve yayıncı kurumların varlığına bağlıdır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmanın amacı, gazetelerde çocuk suçluluğu haberlerinin ne sıklıkla ve ne şekilde sunulduğunu ortaya koymaktır. Çalışmada örneklem içerisine giren gazeteler belirlenirken, Google Haberler üzerinden “*çocuk suçluluğu*” anahtar kelimesi ile ulaşılmış gazeteler/haberler dikkate alınmış ve bu temadaki haberlerin en yoğun olduğu gazeteler ortaya konmuştur. Böylelikle çalışma kapsamında amaçlı olarak belirlenen Habertürk, Milliyet ve Posta gazetelerinin internet

sayfalarında yer alan çocuk suçluluğuna yönelik haberler, 1 Ocak 2018 ve 1 Ocak 2022 tarihleri arasında değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmada örneklem içerisine giren gazetelerde yer alan haberler içerik analizi yoluyla incelemeye alınırken, bu haberlerin gazetelerde hangi sıklıkla, hangi sayfalarda ve hangi temalarda yer aldığını ortaya koymak amacıyla frekans analizi ve kategorisel analiz bir arada kullanılmıştır. Ayrıca araştırma kapsamında incelenen haberlerde ön plana çıkan kategoriler eşliğinde haber örnekleri ele alınmış, başlık/içerik ve görseller bakımından betimleme yapılmıştır. Çalışmada bütüncül olarak elde edilen bulgular, medya etiği ve çocuk odaklı hak haberciliği perspektifinden tartışmaya açılmıştır.

Çalışmanın amacına uygun olarak belirlenen ve araştırma kapsamında cevapları aranan sorular şu şekildedir:

* *Çocuk suçluluğuna yönelik haberler incelenen gazetelerde ne sıklıkla yer almaktadır?*

* *Çocuk suçluluğu haberleri hangi sayfada/kategoride yer almaktadır?*

* *Çocuk suçluluğu haberleri hangi temalarla okuyucuya aktarılmaktadır?*

Araştırmanın Bulguları

Tablo 1: Çocuk Suçluluğu Haberlerinin Gazetelerdeki Dağılımı

Gazeteler	Sayı	Yüzde
Milliyet	16	40
Habertürk	14	35
Posta	10	25
Toplam	40	100

Tablo 1’de araştırma kapsamında incelenen gazetelerde çocuk suçluluğuna yönelik haberlerin dağılım oranlarına yer verilmektedir. 1 Ocak 2018 ve 1 Ocak 2022 tarihleri arasındaki dönemde toplamda 40 haber ile karşılaşılmaktadır. Tablo 1 verileri ışığında, çocuk suçluluğu temasını içeren haberler en fazla Milliyet gazetesinde (%40), onu takiben Habertürk gazetesinde (%35), en az Posta gazetesinde (%25) yer almaktadır. İncelenen süre içerisinde Milliyet, Habertürk ve Posta gazetelerinin ana sayfalarında yer alan çocuk suçluluğuna yönelik haberlerin sadece 40 haber ile sınırlı olması, çocukların haberlerde bu tema ile genellikle sınırlı

sayıda temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Çalışmanın kavramsal bölümünde, çocukların haber üretim pratikleri çerçevesinde haber değeri taşıdığı üzerinde durulmuş ve özellikle suç, şiddet gibi negatiflik içeren durumların öznesi olduklarında haber metinleri içerisinde nasıl temsil edilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Çocukların haber metinlerinde mağdur, arka plana itilmiş, güçsüzleştirilmiş temsilleri ile sıklıkla karşılaşılırken, günümüz modern dünyasında çeşitli sosyokültürel ve ekonomik nedenlere bağlı olarak suça sürüklenen çocuklara ilişkin haberlerde de geleceklere düşünülmeden acımasızca yargılandıkları görülmektedir. Dolayısıyla çocuk suçluluğu haberlerinin dört yıllık bir araştırma süreci kapsamında düşünüldüğünde gazetelerde çok az yer aldığı görülmekle birlikte, bu haberlerin özellikle hangi alt temada sunulduğu da konuya nasıl bir perspektiften yaklaşıldığını ortaya koymak bakımından önemlidir. Elbette çocuk suçluluğuna ilişkin medyada yer alan haberlerin sayıca az olması araştırma kapsamında önemli görülmektedir. Çocuk odaklı hak haberciliği de, çocukların daha pozitif, adil söylemlerle ve gelişimlerini destekleyen bir habercilik pratiği üzerinden, kendi düşünceleriyle, yaptıkları buluşlarla ve olumlu faaliyet alanlarıyla haberlerde yer almasını amaçlamaktadır. Nitekim böyle bir anlayışın da zamanla çocuk suçluluğunu önleyeceği ve medyada yer alan çocuk suçluluğu haberlerinin sayısının azalmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 2: Çocuk Suçluluğu Haberlerinin Yer Aldığı Sayfalar/Başlıklar

Haberin Yer Aldığı Kategori	Gazeteler			Toplam
	Milliyet	Habertürk	Posta	
Üçüncü sayfa	0 %0	4 %28,6	0 %0	4 %10
Yerel	0 %0	7 %50	0 %0	7 %17,5
Gündem	16 %100	1 %7,1	0 %0	17 %42,5
Son dakika	0 %0	0 %0	9 %90	9 %22,5
Sağlık	0 %0	1 %7,1	0 %0	1 %2,5
Ajans	0 %0	1 %7,1	0 %0	1 %2,5

Dünya	0 %0	0 %0	1 %10	1 %2,5
Toplam	16 %100	14 %100	10 %100	40 %100

Tablo 2’de çocuk suçluluğu haberlerinin gazetelerde hangi kategoriler/sayfalar altında yer aldığına ilişkin dağılım oranları sunulmaktadır. Milliyet gazetesinde çocuk suçluluğu haberlerinin sadece gündem başlığı (%100) altında ön plana çıktığı görülmektedir. Habertürk gazetesinde söz konusu haberlerin yarısı yerel haberler (%50) kategorisinde ve sıklıkla da üçüncü sayfa haberleri (%28,6) kapsamında ele alınmaktadır. Ayrıca gündem (%7,1), sağlık (%7,1) ve ajans (%7,1) haberleri başlığı altında da çocuk suçluluğu haberlerine nadiren yer verilmektedir. Posta gazetesinde yer alan çocuk suçluluğu haberlerinin yoğun olarak son dakika (%90) haberleri kapsamında, nadiren de dünya (%10) haberleri başlığı altında yer aldığı görülmektedir.

Tablo 2 verileri, Milliyet gazetesinin çocuk suçluluğu haberlerini sadece gündem başlığı altında aktardığını ve bu temadaki haberlerin yayıncı kurum için önemli bir haber değeri taşıdığını ortaya koymaktadır. Habertürk gazetesinde yer alan çocuk suçluluğu haberlerinin yarısı yerel kategoride yer aldığından, bu haberlerin daha çok ülke genelindeki bölgesel gelişmelere bağlı olarak gazetede yer bulduğu görülmektedir. Yerel haberler, herhangi bir toplumsal sorunun ulusal medyaya taşınmasında öncü bir rol üstlendiğinden, çocuk suçluluğuna yönelik sorunların ortaya konmasında ve kimlerin çözüm sürecinde nasıl bir rol üstleneceğine ilişkin stratejilerin belirlenmesinde önemliliğe sahiptir. Ayrıca üçüncü sayfa başlığı altında bu haberlere yer verilmesi, çocuk suçluluğu haberlerinin çözüm odaklı olmaktan uzak, toplumda daha çok dikkat çeken ve yankı uyandıran bir nitelikte sunulmasına hizmet etmektedir. Dolayısıyla çocuk suçluluğu haberlerinin üçüncü sayfa haberleri içerisinde yer alması, sorunu oluşturan olayın nedenlerinden ve çözümünü için yapılması gerekenlerden ziyade olayın taşıdığı sıra dışılığa ve çarpıcılığa odaklandığından, toplumsal paniği tetikleyebileceği düşünülmektedir. Çocuk hakları haberciliği perspektifinden bu haberlerin toplumda yankı uyandırmadan, farklı toplumsal yansımalarıyla bağlantılı olarak ve çözüm odaklı

yaklaşarak değişik kategorilerde ele alınması elzemdir. Diğer yandan; Habertürk gazetesinde çocuk suçluluğu haberlerinin zaman zaman gündem, sağlık ve ajans haberleri başlığı altında da yer alması, konuya tek bir başlık altında yaklaşılmadığını ve aynı zamanda konunun içermiş olduğu temayla bağlantılı bir başlık kullanımına gidildiğini de göstermektedir. Posta gazetesi çocuk suçluluğu haberlerini son dakika haberleri başlığı altında sunarken, bu temadaki haberlerin anlık gelişen durumlarla ve olaylarla bağlantılı olarak plansız kurgulandığını ve aynı zamanda içerisinde sansasyonellik barındırdığını da ortaya koymaktadır. Diğer yandan, nadiren de çocuk suçluluğu haberlerini dünya kategorisi altında ele alırken, bu konuda dünyada yaşanan olaylarla bağlantılı bir içerik ortaya koymakta, genellikle sadece olayın kendisi ve çevreye olan zararlar okuyucuya aktarılmaktadır. Çocuk suçluluğu haberlerinin farklı yansımalarıyla gündem, ulusal, yerel başlıklarında daha fazla ön plana çıkması ve konuya olayın ilgi çekiciliği ya da çarpıcılığı içerisinde yaklaşılmaması, olayın arka plan bilgilerinin nedensellik ve sonuç ilişkisi içerisinde kurgulanması ve son olarak olayın önlenmesinde nasıl bir yol izlenmesinin gerektiğinin açıkça ortaya konması gerekmektedir.

Tablo 3: Çocuk Suçluluğuna İlişkin Haber Temalarının Gazetelerdeki Dağılımı

Çocuk Suçluluğu Haberlerinde Ön Plana Çıkan Temalar	Gazeteler			Toplam
	Milliyet	Habertürk	Posta	
Cinayet	0 %0	3 %21,4	4 %40	7 %17,5
Hırsızlık	9 %56,3	5 %35,7	4 %40	18 %45
Çocuk ve adalet	0 %0	1 %7,1	0 %0	1 %2,5
Bıçaklı saldırı/yaralama	0 %0	2 %14,3	0 %0	2 %5
Çevreye, eşyalara, insanlara zarar verme/ etrafı rahatsız etme	2 %12,5	1 %7,1	2 %20	5 %12,5
Dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu ve çocuklarda suça meyillilik arasındaki ilişki	0 %0	1 %7,1	0 %0	1 %2,5
Çocuk suçlarını önlemek amacıyla yapılan uygulamalar	0 %0	1 %7,1	0 %0	1 %2,5

Suçta sürüklenen çocukların topluma kazandırılmasına yönelik uygulamalar/ıslah çalışmaları	1 %6,3	0 %0	0 %0	1 %2,5
Çocuk yargılamalarına ilişkin veriler	1 %6,3	0 %0	0 %0	1 %2,5
Dijital oyunların çocukları olumsuz davranışlara ve suça yöneltmesi	1 %6,3	0 %0	0 %0	1 %2,5
Çocukları suçlamaya yönelik asılsız iddialar	1 %6,3	0 %0	0 %0	1 %2,5
Hayvanlara zarar verme sonucu alınan cezalar	1 %6,3	0 %0	0 %0	1 %2,5
Toplam	16 %100	14 %100	10 %100	40 %100

Tablo 3’de gazetelerde yer alan çocuk suçluluğu haberlerinin hangi temalar altında dağılım gösterdiğine ilişkin oranlara yer verilmektedir. Milliyet gazetesinde yer alan çocuk suçluluğu haberleri, en fazla hırsızlık eylemini (%56,3) ön plana çıkaran temalardan oluşmaktadır. Çevreye, eşyalara, insanlara zarar verme ve etrafı rahatsız etmeye dayalı (%12,5) çocuk suçluluğu haberlerine de zaman zaman yer verildiği görülmektedir. Milliyet gazetesinde suça sürüklenen çocukların topluma kazandırılmasına yönelik uygulamaları/ıslah çalışmalarını (%6,3), çocuk yargılamalarına ilişkin verileri (%6,3), dijital oyunların çocukları olumsuz davranışlara ve suça yöneltmesini (%6,3), çocukları suçlamaya yönelik asılsız iddiaları (%6,3) ve hayvanlara zarar verme sonucu alınan cezaları (%6,3) konu edinen haberlere de nadiren rastlanmaktadır. Habertürk gazetesinde çocuk suçluluğu haberlerine ilişkin alt temaların dağılım oranları arasında çok fark olmadığı görülmekle birlikte, söz konusu haberlerde pek çok farklı alt temaya ulaşılmaktadır. Habertürk gazetesinde yer alan çocuk suçluluğu haberlerinde en sık karşılaşılan temanın, hırsızlık (%35,7), cinayet (%21,4) ve bıçaklı saldırı/yaralama (%14,3) olduğu görülmektedir. Çocuk ve adalet (%7,1), çevreye, eşyalara, insanlara zarar verme, etrafı rahatsız etme (%7,1), dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu ve çocuklarda suça meyillilik arasındaki ilişki (%7,1), çocuk suçlarını önlemek amacıyla yapılan uygulamalar (%7,1) şeklinde beliren temalar da Habertürk gazetesinde yer alan çocuk suçluluğu haberlerinde ön plana çıkmaktadır. Posta gazetesinde ise, çocuk suçluluğu haberlerinde hırsızlık (%40) ve cinayet (%40)

temalarının yoğun olarak işlendiği görülmektedir. Ayrıca nadiren de çocukların çevreye, eşyalara, insanlara zarar vermesine, etrafı rahatsız etmesine (%20) dayanan temalara yer verilmektedir. Milliyet ve Habertürk gazetelerini incelerken karşılaşılan diğer temalara, Posta gazetesinde yer alan haber metinleri içerisinde rastlanmamaktadır.

Tablo 3 verilerine bakıldığında, çocuk suçluluğuna ilişkin haberlerin genellikle hırsızlığı, bıçaklı saldırıyı/yaralamayı, cinayeti ve çocukların insanlara, diğer canlılara ve çevreye vermiş olduğu zararları konu edindiği görülmektedir. Ayrıca bu haberler, olayların faili ve negatif durumların öznesi olarak çocuklara ve olayların kendisine odaklanırken, bu durumlara sebebiyet veren toplumsal, kültürel ve ekonomik nedenlere hiç değinmemektedir. Çocuk suçlarını önlemek amacıyla yapılan uygulamaları ve suça sürüklenen çocukların topluma kazandırılmasına ilişkin yapılacak faaliyetleri konu edinen haberlerin sayısı da yok denilecek kadar azdır. Milliyet gazetesinde, çocukların çoğunlukla hırsızlıkla ve etrafa zarar verici faaliyetlerle ele alındığı ortaya konmakla birlikte, nadiren de suç işleyen çocukları ıslah etmeye yönelik uygulamaları, topluma kazandırmaya yönelik faaliyetleri, çocuk yargılamalarına ilişkin istatistiki verileri, çocukları suça yönelten nedenleri, çocuklara yönelik suçlamalardaki asılsızlıkları ve çocukların toplumsal kurallara uymaması sonucu nasıl bir cezai yaptırımla karşılaştığını konu edindiği görülmektedir. Gazetede çocuk ve suç üzerine temellenen haberlerde, genellikle çocuğun işlediği suça ve suçun olumsuz yansımalarına odaklanılmaktadır. Çocuk suçlarına neden olan faktörleri çeşitli boyutlarıyla ele alan ve suça sürüklenen çocukların bu suçlardan uzaklaştırılması için neler yapılabileceğini konu edinen haberlerin sayıca artırılması gerektiği düşünülmektedir. Habertürk gazetesinde de Milliyet gazetesinde olduğu gibi çocuğun öznesi olarak yer aldığı hırsızlık, bıçaklı saldırı, yaralama ve cinayet temalarına odaklanılmaktadır. Bu temaların ön plana çıkması, çocuk suçluluğuna yönelik toplumsal algının da bu çerçeveler üzerinden şekillenmesini sağlamaktadır. Çocuk ve adaleti, çocukların çevreye ve diğer kişilere olan olumsuz davranışları, çocukları suça yönlendiren psikolojik rahatsızlıkları ve çocuk suçlarını önlemek amacıyla yapılan uygulamaları konu edinen haberlerle her ne kadar karşılaşılsa da, Habertürk gazetesinde de genel olarak çocuğun işlediği suça ve topluma verdiği zararlara odaklanıldığı görülmektedir. Dolayısıyla çocuk

suçluluğunun nedenlerine yer veren ve çocukları korumaya, geliştirmeye ve topluma kazandırmaya odaklanan haberlerin sayısının arttırılması gerektiği burada da ön plana çıkmaktadır. Posta gazetesinde yer alan haberlerin bütünü, çocukların karışmış olduğu hırsızlık, cinayet vakalarına dayanmakta ve aynı zamanda çocukların çevreye ve insanlara vermiş olduğu zararlar üzerine temellenmektedir. Diğer gazetelerde nadiren de olsa görülen çocukları suça sürükleyen psikolojik ve dışsal faktörleri, çocukları suçtan uzak tutmaya yardımcı olacak faaliyetleri ve suça karışmış çocukların ıslah edilmesine ve topluma kazandırılmasına destek olacak uygulamaları içeren haberler ile hiç karşılaşmamaktadır. Bu bağlamda Posta gazetesinde çocuk suçluluğu haberleri incelenen dönem içerisinde az bir sayıda yer alsa da, bu durum çocukların olumsuz bir şekilde haber metinleri aracılığıyla anılmasının önüne geçememektedir. Diğer gazetelerle kıyaslandığında sadece olumsuz örnekler üzerinden çocuğun suçlu olarak gösterildiği haberlerin Posta gazetesinde fazlaca yer alması, Posta gazetesinin işlediği konuyla bağlantılı olarak en çok negatif sunum biçimini benimseyen bir haber üretim pratiği sergilediğini ortaya koymaktadır.

Çocuk suçluluğu temalı haber örnekleri:

Araştırmanın bu kısmında her gazetede ön plana çıkan kategoriler kapsamında bir haber örneğine yer verilmektedir. Milliyet gazetesinin 06.12.2020 tarihli *Ekipler şaşkına döndü! 15 yaşındaki çocuk defalarca kez...* başlıklı haberi, hırsızlık teması altında ele alınan ve gündem başlığı altında yer alan haber örneğini oluşturmaktadır. Haberin başlığının dikkat çektiği, çarpıcı bir özelliğe sahip olduğu ve belirsizlik içerse de çocuğun bir suça karıştığı mesajını okuyucuya verdiği görülmektedir. Haberin kaynağını İhlas Haber Ajansı oluşturmaktadır. Haberde Edirne'nin Keşan ilçesinde yer alan bir pasajda üç iş yerinden elektronik cihazların ve nakit paraların çalındığı bilgisi verilirken, hırsızlardan birisinin de 15 yaşındaki bir çocuk olduğunun altı çizilmiştir. Haberde 15 yaşındaki çocuğun emniyet görevlileri tarafından götürülme anına ilişkin bir fotoğraf kullanılmış ve çocuğun yüzü flulaştırılmıştır. Haberde olaya karışan diğer iki kişiye ilişkin bilgi verilmemiş, haber genel hatlarıyla çocuk unsuru üzerinden kurgulanmıştır. Ayrıca haber metninde çocuğun daha önce de onlarca suç kaydı olduğu, ceza evine girip çıktığı bilgileri de yer almıştır. Milliyet gazetesinin 15.01.2021 tarihli *Marmarisliileri*

'*korkutan silahlı çocuklar*'! başlıklı haberinde 2'si 18 yaşında 10'u da 16 yaşında olan bir grup çocuğun silahlı olarak parklarda dolaştığına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bu haber örneği, araştırmada insanlara, çevreye zarar verme ve çevreyi rahatsız etme teması altında incelenmiştir. Haberin kaynağı Demirören Haber Ajansı'dır. Haberde çocukların sosyal medyalarında tabancalarla çekilmiş fotoğraflarını paylaştıkları üzerine bilgiler de aktarılmıştır. Emniyet görevlilerinin olayı takibi sonucu çocuk şubeye götürülen çocukların daha önce hiç suça bulaşmadıklarının altı çizilirken, pedagog ve avukat eşliğinde alınan ifadelerinde ise; çocukların yaptıklarının suç olduğunu düşünmediklerini, kimseye zarar vermediklerini ve bu sahneleri daha önce filmlerde, dizilerde gördüklerini belirten içeriklere de yer verilmiştir. Haberde çocukların bankta otururken ellerinde silah olduğu fotoğraf kullanılmış, yüzleri kapatılmıştır. Milliyet gazetesinin 11.06.2018 tarihli '*Çocuk ceza yerine ıslah edilsin*' başlıklı haberinin gündem kategorisi altında yer aldığı ve gazeteci tarafından kaleme alındığı görülmektedir. Suça sürüklenen çocukların topluma kazandırılmasına yönelik uygulamalar/ıslah çalışmaları teması kapsamında incelemeye alınan bir haber örneğidir. Haberde suça sürüklenmiş çocuklara toplumun bakış açısı araştırması çerçevesinde, çocuk hakları farkındalık çalışmasının ilk bulgularına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bu araştırma kapsamında, toplumun yüzde 89'unun ceza adalet sisteminin suçlu çocukları topluma kazandırma konusunda yardımcı olamayacağı, yüzde 85'inin ise onarıcı hukuk sisteminin çocukları topluma kazandıracığı görüşünde olduğuna ilişkin bilgiler sunulmuştur. Ayrıca haberde araştırma sonuçlarına ilişkin diğer bilgilere de yer verilirken, haber konuya ilişkin Acıbadem Suç ve Şiddeti Araştırma Merkezi Müdürü'nün beyanlarıyla desteklenmiştir. Haber kaynağı, öncelikli olarak çocuğu suça iten aile faktörlerinin ve dış faktörlere bağlı olarak gelişen nedenlerin üzerinde durulması gerektiğini ortaya koyarken, suç işlemiş çocukların rehabilitasyonunun sağlanması ve topluma kazandırılması gerektiği üzerinde de durmuştur. Haber sembolik fotoğraf ile desteklenmiştir. Milliyet gazetesinin 05.11.2018 tarihli '*Çocuk sanık sayısında önemli düşüş*' başlıklı haberi gündem haberleri içerisinde yer almakta olup, çocuk yargılamalarına ilişkin veriler teması içerisinde incelenen bir haber örneğidir. Haberin yazarı/kaynağı gazetecidir. Haber 2019 yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda yer alan çocuk yargılamalarıyla ilgili

veriler hakkında bilgiler içermektedir. Haberde veriler ışığında yıllar kıyaslanmış ve çocuk sanık sayısında azalma olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca haber içeriğinde yine program kapsamında risk altında ve suç mağduru olan çocuklar için yapılması planlanan çalışmalar maddeler halinde sıralanmıştır. Haber sembolik fotoğraf ile desteklenmiştir. Milliyet gazetesinin 18.07.2020 tarihli *Dikkat çocuğunuz gangstere dönmesin* başlıklı haberi, dijital oyunların çocukları olumsuz davranışlara ve suça yöneltmesi kategorisi içerisinde değerlendirmeye alınmıştır. Haber önceki örneklerde olduğu gibi gündem başlığı altında yer alarak gazeteci tarafından kaleme alınmıştır. Haberde Real Gangster Crime adlı oyunun çocukları şiddete ve ciddi sonuçları içerisinde barındırabilecek olumsuz eylemlere yönlendirebileceğine dair bilgilere yer verilmiştir. Haber metninde söz konusu oyuna ilişkin uzmanların aileleri uyardığından ve bu tür oyunların çocuklar için nasıl risk taşıdığından bahsedilerek, haber içeriği farklı uzman görüşleri altında şekillendirilmiştir. Haber söz konusu oyuna ilişkin görsel ile desteklenmiştir. Milliyet gazetesinin 18.01.2021 tarihli *Çete lideri cinayet işleyip tehditle çocuğun üzerine atmış!* başlıklı haberi çocukları suçlamaya yönelik asılsız iddialar teması içerisinde yer alan bir örnektir. Haber gündem başlığı altında yer almakta ve kaynağının Demirören Haber Ajansı olduğu görülmektedir. Haberde bir suç örgütünün faaliyetlerinden bahsedilmekte ve suç örgütü liderinin işlediği cinayeti tehditle 17 yaşında bir çocuğa üstlendirdiğine ilişkin bilgiler yer almakta ve olayın arka plan bilgilerine dair pek çok bağlantılı unsur da bir arada sunulmaktadır. Suç örgütünün yakalanma anına ilişkin fotoğraflara yer verilmiş, çocuk unsuruna ilişkin fotoğraf kullanılmamış ve çocuğu suçlamaya yönelik asılsız iddialar haber bağlamında bir ayrıntı olarak yerini almıştır. Milliyet gazetesinin 22.12.2020 tarihli *Kediyi, köpeğe parçalatan 2 çocuğa para cezası* başlıklı haberi, hayvanlara zarar verme sonucu alınan cezalar kategorisi kapsamında incelenen bir örnektir. Haber gündem başlığı altında yer almakta ve haberin kaynağı Demirören Haber Ajansı olarak geçmektedir. Haberde hamile kediyi pitbull cinsi köpeğin önüne atan iki çocuğun mala zarar verme suçundan yargılanmaları sonucunda çocuklara adli para cezası verildiğine ilişkin bilgiler sunulmuştur. Ayrıca haberde çocukların daha önce suç kayıtları ve olaya ilişkin kasıtları olduğuna dair bilgilere de yer verilmiş, olay

anına ilişkin güvenlik kamerasına yansıyan görüntü haberin içeriğine dahil edilmiştir. Görüntüde çocukların yüzü belirsizdir.

Posta gazetesinin 23.08.2018 tarihli *15 yaşındaki çocuk, tartıştığı arkadaşını bıçakla öldürdü* başlıklı haberi, son dakika haberleri kategorisi altında yer almış ve haberin kaynağının Demirören Haber Ajansı olduğu belirtilmiştir. Haber, cinayet teması altında değerlendirilmiştir. Haberde bilinmeyen bir nedenden dolayı iki arkadaşın tartıştığı ve bunun sonucunda 15 yaşındaki erkek çocuğunun arkadaşını bıçakladığı ve onun ölümüne sebep olduğu bilgileri sunulmuştur. Olayın hemen sonrasında çocuğun suç aleti bıçakla yakalandığı ve soruşturmanın başlatıldığına dair açıklamalara da yer verilmiştir. Haberde olayın faili olarak geçen çocuğun fotoğrafı yüzü kapatılarak verilmiştir. Posta gazetesinin 04.12.2021 tarihli *Ordu'da otomobil çalan 3 çocuk yakalandı! Sabikaları kabarık* başlıklı haberi hırsızlık teması altında incelemeye alınmıştır. Haber, son dakika başlığı içerisinde ele alınmış ve kaynağı Demirören Haber Ajansı olarak belirtilmiştir. Haberde galeriden otomobil çalarak kaçan çocukların yakalandığını ve bu çocukların daha önce de işledikleri suçlarla bağlantılı olarak suç kayıtlarının olduğu bilgisi verilmiştir. Haberde çocukların arabaları çalma anına ilişkin güvenlik kamerası görüntüsü kullanılmış ve çocukların yakın plan görüntüleri kullanılırken yüzleri flulaştırılmıştır. Ayrıca haber galeri ortaklarından olan haber kaynağının, olaya ilişkin aktardığı bilgilerin yer aldığı video ile desteklenmiştir. Posta gazetesinin 14.12.2021 tarihli *Arkadaşı tarafından yakıldı! 'Ellerini kaybedebilir'* başlıklı haberi, son dakika haberleri kapsamında ele alınmış ve kaynağının İhlas Haber Ajansı olduğu bilgisi verilmiştir. Bu haber çevreye, eşyalara, insanlara zarar verme/ etrafı rahatsız etme kategorisi içerisinde incelenmiştir. Haberin içeriği, iki arkadaşın parkta oturduğu sırada birinin elindeki dezenfektan dolu bir poşeti ateşe verip arkadaşının üstüne attığına ve arkadaşının ağır yaralanarak hastaneye kaldırıldığına dair bilgiler içermektedir. Diğer yandan, buna sebebiyet veren çocuğun adli kontrol şartıyla serbest bırakıldığı da haberde verilen bilgiler arasında yer almaktadır. Haber, olay anına ilişkin güvenlik kameralarına yansıyan görüntüler ile desteklenmiştir. Görüntülerde olay anı net olarak kameralara yansırken, çocukların yüzleri gözükmemektedir.

Habertürk gazetesinin 12.10.2019 tarihli *Sultangazi’de 16 yaşındaki çocuk, annesini döven babasını öldürdü* başlıklı haberi, 3. Sayfa kategorisinde yer almakta ve haberin kaynağının da Demirören Haber Ajansı olduğu görülmektedir. Haber cinayet teması altında değerlendirmeye alınmıştır. Haberde eşine şiddet uygulayan baba ve oğul arasında tartışma çıktığı, bunun sonucunda çocuğun babasını bıçaklayarak ölümüne sebebiyet verdiği bilgileri sunulmuştur. Ayrıca olayın sonucunda çocuğun ceza evine gönderildiği bilgisi de yer almıştır. Olayı gözlemleyen görgü tanıklarının beyanları da haber içerisinde verilmiş, haber babanın bir araba önünde çekilmiş fotoğrafı ve çocuğun da yüzünün flulaştırılmış şekliyle sunulmuş fotoğrafı ile desteklenmiştir. Habertürk gazetesinin 31.03.2021 tarihli *İzmir’de hırsızlıktan 200’den fazla kaydı bulunan çocuk tutuklandı* başlıklı haberi, yerel haberler kategorisinde yer almakta ve Anadolu Ajansı kaynak olarak gösterilmektedir. Haber hırsızlık teması altında değerlendirilen bir örnektir. Haberin içeriğinde 13 yaşındaki çocuğun motosiklet çaldığı sebebiyle tutuklandığı bilgisine yer verilmiş ve daha önce de 200’den fazla suç kaydının olduğu belirtilmiştir. Ayrıca çocuğun suça sürüklendiği ortamdan uzaklaştırılması için daha önce yurda yerleştirildiği ancak çocuğun yurttan kaçtığı bilgileri de sunulmuştur. Haberde görsele ulaşılamamıştır. Habertürk gazetesinin 10.12.2019 tarihli *Suçta Sürüklenen Çocuk konulu çalıştay* başlıklı haberi, araştırmada çocuk ve adalet teması altında incelemeye alınmıştır. Habere gündem başlığı altında yer verilmiş ancak haberin kaynağı/yazarı belirtilmemiştir. Haberde Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları tarafından suça sürüklenen çocuk konulu çalıştay kapsamında çocukları suça itilmekten korumak adına neler yapılabileceği adına haber kaynağı tarafından verilen bilgiler yer almıştır. Ayrıca haberde haber kaynağının ifadeleri çerçevesinde çocuk suçlu teriminin sosyokültürel ve hukuken ne kadar yanlış bir ifade olduğu belirtilmiş ve suça sürüklenen çocuklara yönelik çocuk-yaptırım ilişkisi konusunda çocuğa yönelik özel ceza hukuki sistemi geliştirilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Haberde çalışmaya ilişkin genel açıdan çekilmiş bir fotoğraf kullanılmıştır. Habertürk gazetesinin 13.11.2021 tarihli *Sigara yüzünden arkadaşını bıçaklayarak ağır yaralayan çocuk tutuklandı* başlıklı haberi, araştırmada bıçaklı saldırı/yaralama teması altında incelenmiştir. Haber yerel başlık altında verilmiş ve haber kaynağı İhlas Haber Ajansı olarak sunulmuştur. Haberde

Aksaray’da sigara yüzünden aralarında çıkan tartışma sonucu 14 yaşındaki bir çocuğun diğerini bıçaklamasıyla diğer çocuğun ağır yaralandığına ve buna sebebiyet gösterilen çocuğun da tutuklandığına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Haberde emniyet ekiplerinin çocuğu götürme anına ilişkin çekilmiş fotoğraf kullanılmış ve çocuğun yüzü flulaştırılmıştır. Habertürk gazetesinin 12.12.2021 tarihli *Bursa’da şaka yaparken arkadaşını alev alev yaktı.. O anlar kamerada Arkadaşı tarafından dezenfektan ile yakılan çocuk ağır yaralandı* başlıklı haberi, yerel kategori altında verilmiş, kaynağının İhlas Haber Ajansı olduğu belirtilmiştir. Haber, çevreye, eşyalara, insanlara zarar verme/etrafi rahatsız etme teması içerisinde değerlendirilmiştir. Haberde öncelikle uzun başlık kullanımına gidildiği ve başlık her ne kadar habere ilişkin net bilgiler verse de kullanılan ifadelerle sansasyonellik taşıdığı da görülmektedir. Haberde şakalaşma esnasında çocuğun elindeki dezenfektan içeren şişeyi arkadaşının üzerine boşalttığına ve bunun kamera kayıtlarına nasıl yansıdığına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Olay sonucunda çocuğun yakalanarak gözaltına alındığına ilişkin bilgiler de sunulmuştur. Habere ilişkin güvenlik kamerasına yansıyan görüntü kullanılmıştır. Ayrıca aynı habere ilişkin içeriğin, yukarıda Posta gazetesi içerisinde farklı başlıkla ve arka plan bilgisiyle sunulduğu görülmektedir. Posta gazetesinde yer alan haberde olayın kendisine ve olay sonucunda oluşan zarara odaklanılırken, Habertürk gazetesinde olayın şaka üzerinden gerçekleştiği, olay sonucunda ağır sonuçların yaşandığına dair bir içerik sunulmuştur. Habertürk gazetesinin 23.04.2018 tarihli *Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olanlar suça daha meyilli* başlıklı haberine sağlık kategorisi adı altında yer verilmiştir. Haber, dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu ve çocuklarda suça meyillilik arasındaki ilişki teması altında incelenmiştir. Haberi oluşturanın Anadolu Ajansı olduğu görülmektedir. Haberin kaynağı, Ege Üniversitesi Çocuk ve Ergen Alkol Madde Bağımlılığı Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü’nün konuyla ilgili yapmış olduğu açıklamalara dayanmaktadır. Haberde çocuk ve ergenlerde yaşanan hiperaktivite ve dikkat eksikliğine yönelik bozuklukların yetişkinlikte de görülebileceği ve ceza evlerinde yapılan araştırmalarda oransal olarak değişse de gençlerde ve yetişkinlerde bu sorunlara rastlandığı belirtilmiştir. Ayrıca haber kaynağının beyanları aracılığıyla küçük yaşta görülen bu sağlık sorununun tedavisinin önemine vurgu yapılmış,

böylelikle suç işleme oranlarının azalabileceği üzerinde de durulmuştur. Haber metni, haber kaynağı ile yapılan söyleşi ile desteklenmiştir. Habertürk gazetesinin 17.04.2019 tarihli *Okul önlerinde uygulama Adana'da çocuk şube müdürlüğü okul önlerinde öğrencilerin suça karışmaması ve kötü alışkanlıklar edinmemesi için uygulama yaptı* başlıklı haberi, çocuk suçlarını önlemek amacıyla yapılan uygulamalar teması altında değerlendirmeye alınmıştır. Haber yerel başlık içerisinde yer alıp, kaynağı İhlas Haber Ajansı'dır. Haberin başlığı oldukça uzun kullanılmış olup, haberin içeriğine yönelik bilgiyi net bir şekilde vermektedir. Haberde Çocuk Şube Müdürlüğü ve Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü'nün ortaklaşa başlattığı uygulamaların çocukları suçtan ve kötü alışkanlıklardan korumayı hedeflediği belirtilerek bu uygulamaların devamlılığının sağlanacağı da altı çizilmiştir. Emniyet görevlilerinin uygulama esnasındaki fotoğrafına da, haberi destekleyen görsel bir unsur olarak yer verilmiştir.

Bulguların Değerlendirilmesi ve Sonuç

Bu çalışmada, toplumsal bir sorun olan suç olgusunun çocuklar ile ilişkisinin medya metinlerine nasıl konu edinildiği üzerinde durulmaktadır. Ülkemizde ve dünyada suça sürüklenen çocukların sayısı sosyokültürel, ekonomik ve farklı pek çok dinamiklere bağlı olarak her geçen gün artmaktadır. Çocuklar bilişsel, fiziksel ve ruhsal gelişimleri süreci içerisinde bu faktörlere bağlı olarak olumsuz etkilenebilmekte ve yaptıklarının yasal olmadığını bilincinde olmadan suça sürüklenmektedir. Dünyanın her neresinde olursa olsun çocuk suçluluğunun önlenmesinde yapılması gerekenlerin neler olduğunun ortaya konması ve medyanın da bu konuda üstlenmesi gereken sorumlulukların belirlenmesi, toplumların gelişmesini sağlamak ve sağlıklı bireylerin yetişmesini kolaylaştırmaktadır.

Çocuğun bir yetişkinin taşıdığı bilişsel, fiziksel ve ruhsal gelişime sahip olamayacağı düşünüldüğünde, herhangi bir suça sürüklenmesi durumunda bilinçli davranamayacağı ve farkındalık sahibi olamayacağı gerçeğiyle de karşılaşılmaktadır. Dolayısıyla çocuk suçluluğu konusu ele alınırken; çocukların öznesi olarak görüldüğü suçların temelinde hangi faktörlerin yer aldığı, suçtan uzak tutulması için neler yapılması gerektiği ve suça sürüklenmiş çocukların da onarıcı ve önleyici hukuk sistemiyle nasıl ıslah edileceği üzerinde durulmalıdır. Medyanın

bu konuda üstlenmesi gereken rol, çocukların ruhsal ve bilişsel gelişimleri temel alınarak, suça sürüklenen çocuklara yönelik etik bir sorumluluk anlayışıyla hareket etmesi, çocuk haklarını gözeten bir haber üretim pratiği sergilemesidir. Kuşkusuz bu rol, çocuk haklarını bilen ve gözeten, haberin başlığını, içeriğini ve kullanılan görseli medya etiğine uygun olarak düzenleyen ve toplumsal bir sorun olarak suça sürüklenen çocukların korunmasını, gelişmesini ve suç faktörlerinden uzaklaştırılmasını hedefleyen bir yayıncılık anlayışını gerekli kılmaktadır.

Çalışma kapsamında amaçlı örneklem yoluyla belirlenen Habertürk, Posta ve Milliyet gazetelerinin ana sayfalarında yer alan çocuk suçluluğu anahtar kelimesiyle ulaşılmış haberler, 1 Ocak 2018- 1 Ocak 2022 tarihleri arasında içerik analizi yoluyla değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve ayrıca gazetelerde ön plana çıkan her kategoriden haber örnekleri alınarak betimleme yapılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında araştırma sorularının cevapları şu şekilde ortaya konmaktadır:

* Araştırma süreci içerisinde toplamda 40 habere ulaşılmıştır. 2018-2022 yılları arasındaki dönemde çocuk suçluluğuna yönelik gazetelerde yer alan haberlerin sayıca az oluşu, araştırma kapsamında oldukça değerli ve önemli görülmektedir. Çocuk odaklı habercilik perspektifinden düşünüldüğünde, çocukların gelişimini hedefleyen, faaliyetlerini, sorunlarını, yaratıcılıklarını ön plana çıkaran ve düşüncelerini önemseyen pozitif konular içerisinde temsil edilmesi gerekmektedir. İncelenen dönem içerisinde çocuk suçluluğu haberleri sayıca az olsa da, her gazetede gösterdiği dağılım farklı olmaktadır. Çocuk suçluluğu haberlerinin çoğu Milliyet gazetesinde (%40) onu takiben Habertürk gazetesinde (%35) yer alırken, en az habere Posta gazetesinde (%25) rastlanmaktadır. Çocuk suçluluğu haberlerine en çok ve en az yer veren gazetelerde bu haberlerin hangi tema altında sunulduğu da oldukça önemlidir.

* Milliyet gazetesinde haberlerin hepsi gündem başlığı altında yer almakta olup, yayıncı kurum için çocuk suçluluğu, gündem başlığı altında verilen önemli bir tema olarak belirmektedir. Habertürk gazetesinde yerel, üçüncü sayfa, gündem, sağlık ve ajans haberleri kategorisi altında çocuk suçluluğu haberleri yer almakta ve yayıncı kurum çocuk suçluluğuna ilişkin işlenen alt tema doğrultusunda haberin yerini

belirlemektedir. Çocuk suçluluğu haberlerinin özellikle yerel, sağlık, dünya, gündem gibi başlıklar altında yer alması, haberin farklı yansımalarıyla ve arka plan bilgileriyle sunulmasını sağladığından konuya çok boyutlu yaklaşmayı kolaylaştırmaktadır. Ancak söz konusu haberlere üçüncü sayfa ya da son dakika başlıkları altında yer verilmesi, böylesine dikkatli ve özenli yaklaşılması gereken toplumsal bir sorunun sansasyonel bir şekilde sunulmasına, toplumsal endişe oluşturmaya ve çocuğun toplumdan dışlanmasına sebebiyet verebileceği düşünülmektedir. Posta gazetesinde söz konusu bu temadaki haberlerin yoğun olarak son dakika başlığı ve nadiren de dünya başlığı altında yer alması, gazetede haber sayısı az olsa da haberlerin sansasyonel, dikkat çeken ve toplumda yankı uyandıran bir nitelikte sunulduğunu ortaya koymaktadır.

* Milliyet gazetesinde yer alan çocuk suçluluğu haberlerinin sıklıkla hırsızlık, çevreye, eşyalara, insanlara zarar verme/etrafi rahatsız etme temalarını içerdiği görülmekle birlikte, yer yer suça sürüklenen çocukların topluma kazandırılmasına yönelik uygulamaları, çocuk yargılamalarına ilişkin verileri, dijital oyunların çocukları suça yöneltmesini, çocukları suçlamaya yönelik asılsız iddiaları ve hayvanlara zarar verme sonucu alınan cezaları içerdiği de ortaya konmaktadır. Habertürk gazetesinde de, çocuk suçluluğuna ilişkin haberler en çok hırsızlık, cinayet ve yaralama alt temalarını içermekte, nadiren de çocuk ve adalete, çevreye, eşyalara, insanlara zarar vermeye, dikkat eksikliği/hiperaktivite bozukluğunun çocukları suça sevk etmesine ve çocuk suçlarını önlemek amacıyla yapılan uygulamalara dayandığı görülmektedir. Posta gazetesinde çocuk suçluluğu haberleri, yoğun olarak hırsızlık ve cinayet alt temalarını içermekte, haberlerin az bir kısmı da çocukların çevreye, insanlara, etrafa zarar verdiği ve etrafı rahatsız ettiği temasına dayanmaktadır. Bu bağlamda, Milliyet ve Habertürk gazetelerinde yer alan çocuk suçluluğuna yönelik haberlerin sıklıkla hırsızlık, cinayet, bıçaklı saldırı ve etrafı rahatsız etme, insanlara, çevreye zarar verme gibi temaları içerdiği görülse de, nadiren de çocuk suçluluğun nedenlerine, çocuk suçluluğunu önlemek için yapılması gerekenlere ve suça sürüklenen çocukları ıslah etme/topluma kazandırma temalı konulara yer verdiği görülmektedir. Kuşkusuz her iki gazetede de çocuğun suçun öznesi olarak gösterildiği ve çocuğa negatif anlam yüklendiği haberlerin sayısı çok olsa da, zaman zaman çocuğun gelişimini, çocuğu suça iten

farklı faktörleri ele alan ve çocuğun suçtan uzak tutulması gerektiği konusunda pozitif anlamları taşıyan haberleri de görmek, her ne kadar yetersiz olsa da umut verici olarak değerlendirilmektedir. Çalışma kapsamında Posta gazetesinde çocuk suçluluğu haberleri sayıca az yer alsa da, haberlerde çocukların sadece hırsızlık, cinayet ve etrafa verdiği zararlar üzerinden suçun öznesi olarak yer alması, bu haberlerin incelenen dönem içerisinde sadece negatif anlamlar içererek sunulduğunu göstermektedir.

Her gazetede karşılaşılan alt temalara bağlı olarak incelenen haber örnekleri, Milliyet gazetesinde gündem başlığı altında yer alarak genelde bilgilendirici ancak dikkat çeken bir şekilde okuyucuya sunulmuştur. Nadiren gazetede yer alan bazı haberlerde sansasyonel ve belirsizlik taşıyan başlıkların kullanıldığı da görülmüş, böyle bir başlık kullanımıyla çocuğun daha önceki suçlarına gönderme yapılarak okuyucu dikkati çekilmiştir. Ayrıca çocuğun suçuna ve olumsuz davranışlarına yönelik bilgilerin haber başlıklarında yer aldığı da görülmüştür. Negatif mesajlar içeren başlıkların ve içeriklerin yanında, çocukların ıslah edilmesine ve çocuk suçluluğuna ilişkin verilerin kullanımına yönelik olumlu mesajlar ve başlıklar içeren haberlerle de karşılaşmıştır. Milliyet gazetesinde yer alan haberlerin kaynağını ulusal haber ajansları ve gazeteciler oluşturmaktadır. Haberde yer alan görsel unsurlar genellikle meslek etiğine uygun olarak kullanılmıştır. Habertürk gazetesinde yer alan haber örneklerinde, çocuk suçluluğuna ilişkin temaların net bir şekilde ve uzun başlık kullanımına gidilerek belirtildiği görülmüştür. Haberler genellikle yerel ve üçüncü sayfa başlığı altında yer almış, kaynağı ulusal haber ajansı olarak sunulmuştur. Gazetede yer alan haberlerde genel olarak çocuğun yaşı, işlediği suç ve olayın farklı olumsuz yansımaları ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca Milliyet gazetesinde olduğu gibi çocukları suça iten faktörlerin neler olduğu üzerine uzman haber kaynaklarının görüşlerine dayandırılmış haber metinlerine yer verildiği gibi çocuk suçluluğunu önlemeye yönelik uygulamaların içeriğine ilişkin bilgi içeren haber başlıklarına ve haber metinlerine de rastlanılmıştır. Haberlerde ön plana çıkan görseller medya etiğine uygun olarak kullanılmıştır. Posta gazetesinde yer alan çocuk suçluluğuna yönelik haber örneklerinde, çocuğun işlediği suçun haber başlıklarında net olarak ve sansasyonel bir şekilde okuyucuya sunulduğu görülmüştür. Haberler son dakika başlığı altında, ulusal haber ajansı

kaynaklı olarak sunulmuştur. Haber içerikleri sadece çocukların işlediği suçlara ve çevreye verdiği zararlar üzerine temellenmiştir. Görseller genel olarak medya etiğine uygun olarak kullanılmıştır.

Tüm bu veriler ışığında, örneklem içerisine giren gazetelerde yer alan çocuk suçluluğu haberlerinde sadece çocuk ve suç üzerinden bir yaklaşımın benimsenmesi, daha çok çocukların olumsuz olayların öznesi olarak gösterilmesi, çocukları suça sürükleyen faktörlere ve çocukların ceza yerine ıslah edilmesine odaklanan temaların arka planda sunulması, çocuk odaklı hak haberciliği ve medya etiği açısından olumsuz bir durumdur. Bir toplumun geleceğinin mimarlarının bugünün çocukları olduğu gerçeğinden hareketle, medyanın çocuk haklarına saygılı ve etik değerlerin sorumluluğunda olarak onların gelişimine, korunmasına, suçlardan uzak tutulmasına ve suça sürüklenen çocukların ıslah edilerek topluma kazandırılmasına yönelik bir yayıncılık anlayışı benimsemesi gerekmektedir.

Extended Abstract

Juvenile delinquency is a serious problem that needs to be emphasized today. There are many factors at the root of this problem, which can be evaluated in psychological, sociocultural and economic contexts. Therefore, a multidimensional approach to the causes and development of juvenile delinquency facilitates the solution of this problem. It is thought that the media plays an important role in preventing juvenile delinquency and reintegrating children who are dragged into crime, into society. How and in which way the media represents the child through news texts is closely related to the concept of ethics. In the context of media ethics, the media should foreground children mostly through their creativity, achievements, ideas and positive discourses about them. However, the news in the media in recent years also shows that children are represented in relation to the crimes they commit. While these news reports mostly focus on the actions that correspond to the crime committed by the child, the causes of juvenile delinquency and the actions to be taken to find solutions to it are represented at the background. On the other hand, a discourse that excludes, marginalizes and criminalizes children in news reports on juvenile delinquency causes the society to shape its perception towards the child in this direction.

Child-centered rights journalism is a news production practice that respects children's rights based on the development and protection of children. While this field aims to bring the child to the forefront with positive discourses in news texts, in cases where the child is the subject of negative events; it adopts an ethically responsible publishing approach to eliminate these problems. The aim of this study is to develop a discussion in the context of media ethics and child-oriented rights journalism on the findings obtained by revealing how often and in which themes juvenile delinquency news are covered in the media. In the study, juvenile delinquency news on the websites of Habertürk, Milliyet and Posta newspapers between January 1, 2018 and January 1, 2022 were analysed through content analysis. Frequency analysis and categorical analysis were used together and samples of news articles were presented based on the prominent themes.

The findings of the study revealed that there were a total of 40 news items on juvenile delinquency during the analysed period and showed that children were covered in news texts with negative themes in a limited number. This result is considered quite valuable in the context of the ethical responsibility of the media and child-oriented rights journalism. Most of these news items appear in Milliyet newspaper, followed by Habertürk newspaper and least in Posta newspaper. The results of the research reveal that the news on juvenile delinquency in Milliyet and Habertürk newspapers are frequently framed within the relationship between the child and crime. In the news in these newspapers, the crime in which the child is the subject is clearly defined and children are mostly situated within themes such as theft, injury, murder and harming the environment / surroundings. In addition, it is observed that these newspapers rarely include news items on practices aimed at rehabilitating children, reintegrating them into society and revealing the underlying causes of juvenile delinquency as well. In Posta newspaper, although it is seen that juvenile delinquency news is covered in small numbers, it can be concluded that these news are only about negative themes. News items with positive themes, which are rarely encountered in Milliyet and Habertürk newspapers, are not encountered in Posta newspaper. News on juvenile delinquency is covered under the agenda headline in Milliyet; within local, third page, agenda, health and agency news in Habertürk; and only within the scope of breaking news in Posta. In the study, the

fact that juvenile delinquency news is included in breaking news and third page news is evaluated negatively as it adds sensationalism to the news. Therefore, it is thought that juvenile delinquency news should be covered under different headings that include different reflections of the issue. Finally, the findings of the study reveal that juvenile delinquency news in the sampled newspapers focus on the crime in which the child appears as the perpetrator and the social damages caused as a result, rather than the causes and prevention of juvenile delinquency and suspension children from crimes.

Kaynakça

- Arslan, A., Duğan, Ö. (2016). Suça Yönelmiş Çocukların Medyada Temsili: Bir Alan Araştırması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 4(1)., 303-325.
- Atılğan, E. Ü. (2010). Çocuk Sanık ve Hükümlüler. B. Çaplı ve H. Tuncel içinde Televizyon Haberciliğinde Etik (s. 291-303). Ankara: Fersa Matbaacılık.
- Bartollas, C., Schmallegger F. (2017). Çocuk Suçluluğu. (D. Yücel ve M. B. Gönültaş Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bulunmaz, B. (2016). Çocuk Suçları ve Medyanın Etik Sorumluluğu. F. Örs içinde MedyaEtik (s.125-147). İstanbul: Sentez Yayıncılık.
- Cangöz, İ. (2020). Gazetelerde Çocuk Haberleri: Malatya Çocuk Yuvası Örneği. S. İ. Akçalı içinde Çocuk ve Medya (s.107-128). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çopur, E., Ulutaşdemir, N., Balsak, H. (2015). Çocuk ve Suç. Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal, <https://dergipark.org.tr/en/pub/husbfd/issue/7893/103879>.
- Demir, V. (2006). Medya Etiği. İstanbul: Beta Basım.
- Doğan, E. (2022). Suça Sürüklenen Çocuklara Yönelik Medya Pratikleri ve Nefret Söylemi: Video Haberler ve Kullanıcı Yorumları Örneği. TRT Akademi, 7(15), 676-701.

Durgeç, P. (2020). A Research on Children's Representations in the Turkish Press in the Context of Ethical Responsibility of the Media. *Uluslararası Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli Dergisi*, 3(2), 53-71.

Erdoğan Tosun, G. (2012). Çocuklar ve Çocuk Haklarının Medyada Temsili. S. Alankuş içinde (Hazırlayan), *Çocuk Odaklı Habercilik* (s.174-197). İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Narin, B. (2011). Suça Karışmış Çocuklara Yönelik Temsil Çalışması: 'Taş Atan Çocuklar'a Taş Atan Medya. I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi Yetişkin Bildirileri Kitabı. Şubat 2011, İstanbul.

Şirin, M. R. (2011). Çocuk Hakları ve Medya Üzerine Bir Ön Bakış. M. R. Şirin içinde *Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı* (s.11-18). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

Üstündağ, A. (2020). *Çocuk ve Ekran Dijital Medya ve Çocuk Gelişimi*. Ankara: Eğiten Kitap.

UNICEF, *Çocuklar İçin Adalet*. <https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuklar-i%C3%A7in-adalet> (Erişim Tarihi: 15.11.2022).

BİANET, *Çocuk Odaklı Habercilik Kütüphanesi*. *Çocuk Odaklı Hak Haberciliği Nedir*. <https://haberdecocuk.org/> (Erişim Tarihi: 15.11.2022).

Örnek Verilen Haberler:

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/ekipler-saskina-dondu-15-yasindaki-cocuk-defalarca-kez-6372858> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/marmarislileri-korkutan-silahli-cocuklar-6406911> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/cocuk-ceza-yerine-islak-edilsin-2686173> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/cocuk-sanik-sayisinda-onemli-dusus-2772172> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/dikkat-cocugunuz-gangstere-donmesin-6262089> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/cete-lideri-cinayet-isleyip-tehditle-cocugun-uzerine-atmis-6408594> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/keciyi-kopege-parcalatan-2-cocuga-para-cezasi-6386481> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.posta.com.tr/son-dakika/15-yasindaki-cocuk-tartistigi-arkadasini-bicakla-oldurdu-2198824> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.posta.com.tr/son-dakika/orduda-otomobil-calan-3-cocuk-yakalandi-sabikalari-kabarik-2408503> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

Arkadaşı tarafından yakıldı! 'Ellerini kaybedebilir' - Son Dakika (posta.com.tr) (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.haberturk.com/sultangazide-16-yasindaki-cocuk-annesini-doven-babasini-oldurdu-2530385> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.haberturk.com/izmir-de-hirsizlikten-200-den-fazla-kaydi-bulunan-cocuk-tutuklandi-3023931> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.haberturk.com/suca-suruklenen-cocuk-konulu-calistay-2548185> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.haberturk.com/aksaray-haberleri/92121538-sigara-yuzunden-arkadasini-bicaklayarak-agir-yaralayan-cocuk-tutuklandi> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.haberturk.com/bursa-haberleri/92889130-ozel-bursada-saka-yaparken-arkadasini-alev-alev-yakti-o-anlar-kameradaarkadasi-terafindan> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.haberturk.com/dikkat-eksikligi-ve-hiperaktivite-bozuklugu-olanlar-suca-daha-meyilli-1931583> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)

<https://www.haberturk.com/adana-haberleri/68386870-okul-onlerinde-uygulamaadanada-cocuk-sube-mudurlugu-okul-onlerinde-ogrencilerin-suca> (Erişim Tarihi: 2.11.2022)